N°. 81.

DE GRONDWET.

1853.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

MAANDAG 29 AUGUSTUS.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . „ 5.00.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* 60, Ned. Cour.

BERIGT.

De Uitgevers vestigen de aandacht van den handel [illegible] en van de lezers dezer Courant in het bijzonder op de rubriek „ADVERTENTIËN„ in dit Dagblad geopend.

Overal in ons vaderland in aanzienlijken getale verspreid, beloven advertentiën, in deze Courant tegen zeer billijken prijs geplaatst, door de duizende lezers, aan wie ze onder de oogen komen, de vruchten, welke men van advertentiën verwacht.

Berigten van geboorte, huwelijk en overlijden worden door de Uitgevers, gratis, in DE INDIËR opgenomen.

JOH. NOMAN EN ZOON.

"De punten, waarop het aankwam.„

De *Amsterdamsche Courant* schijnt zeer goed te weten, dat haar publiek, geboren uit de omstandigheden, nog voortdurend kan gemystificeerd worden, gelijk *de Nederlander* heden verklaart, dat de wet *eene mijstificatie is*, wanneer men haar met de omstandigheden in verband beschouwt.

Ter verdediging toch van de houding der Regering, bij de anti-revolutionnaire reparatie der wet, maakt de *Amsterdamsche Courant*, zonder blozen, gebruik van de anti-revolutionnaire „eigenaardigheid„ (gewone men[illegible] ELOUT geopenbaard.

„De Regering„ — zegt de *A. C.* — „heeft van „hare zijde dat gemeen overleg bevorderd, *zonder van „één beginsel af te wijken.* Inderdaad.... wanneer men „het thans *aangenomen* ontwerp vergelijkt met de *oor„spronkelijke voordragt*, dan zal men moeten toestem„men, dat het ontwerp gewigtige veranderingen heeft [illegible] en dat het aanmerkelijk verbeterd is, *zonder dat de voorname punten waarop het aankwam zijn „verloren geraakt.„*

Men behoort begaafd te zijn met eene dichterlijke verbeeldingskracht, gelijk de redactie der *Amsterdamsche Courant*, om zoo iets te kunnen schrijven; en overtuigd te zijn, dat hare lezers behooren tot de zoodanigen, die aan de *Amsterdamsche* gelooven als aan het Evangelie.

Oorspronkelijk was art. 1 de kneveling van alle godsdienstvrijeid, inbreuk op de Grondwettige vrijheid van organisatie; *de Nederlander* verklaarde het „onaannemelijk.„ *Thans* beperkt art. 1, ofschoon nog in zekere mate ongrondwettig, de verpligte mededeeling slechts tot *die* bepalingen, welke de *inrigting* en het *bestuur* betreffen.

Oorspronkelijk was zelfs de *vaststelling* zonder goedkeuring verboden van bepalingen, waarvan de uitvoering [illegible] zou worden niet zonder medewerking van het staatsgezag te kunnen plaats hebben. *Thans* heeft men zich bepaald, tot de mijstificerende verklaring, dat eene medewerking niet verleend zal worden, als men die medewerking niet zal hebben aangevraagd!!

Oorspronkelijk was het afleggen van een eed geboden, die de groote meerderheid der Tweede Kamer „onzedelijk„ noemde. *Thans* is de wet van deze „onzedelijkheid„ bevrijd geworden.

Oorspronkelijk mogt geen vreemdeling, zelfs niet éénmaal, de openbare godsdienst bedienen, zonder des Konings goedkeuring. Zonder deze bepaling, verklaarde de Regering de rust en de orde van het land „in gevaar„. *Thans* mag een vreemdeling prediken en bedienen zoo vele malen hij wil; alleen eene *vaste* bediening zal des Konings goedkeuring behoeven.

Oorspronkelijk was de toestemming of de weigering overgelaten aan de willekeur der Regering; *thans* mag alleen „in het belang der openbare orde en rust„ worden geweigerd.

Oorspronkelijk werd bepaald (en de Regering hechtte er groot gewigt aan), dat men op lijfstraffe niet zou mogen schrijven Ds. TER HAAR, maar wel TER HAAR, *Dominé*. *Thans* zal men, zonder gestraft te worden, het woordje *dominé* mogen zetten boven, onder, achter of vóór den geslachtsnaam [illegible] Gezegende vrucht van „het klassieke land der ware vrijheid„!

Oorspronkelijk waren de bepalingen omtrent de vestigingsplaats willekeurig, zonder eenigen bindenden regel en retroactief. *Thans* zijn zij nog slechts retroactief. De weigering wordt *thans* gebonden aan „de openbare orde en rust„; het Besluit daartoe moet met „redenen„ omkleed zijn en openbaar gemaakt worden.

Oorspronkelijk was de oprigting van *elk* gebouw tot uitoefening van de openbare godsdienst, onderworpen aan de beslissing des Konings; er werd gedreigd met *opruiming*. *Thans* is de oprigting zonder verlof *vrij*; alléén binnen den afstand van 200 ellen van eene bestaande Kerk is dat verlof noodig; het gemeentebestuur beslist, met beroep op Gedep. Staten en beroep op den Koning. Van opruiming is geene sprake meer; slechts van *sluiting*.

Oorspronkelijk was het klokkengelui alléén geoorloofd met toestemming van de Commissarissen des Konings in de provinciën. *Thans* is de regel *vrijheid* van luiden; alléén „in het belang der openbare orde en rust„ kan het verboden worden.

Oorspronkelijk werden strafbaar gesteld zelfs zij, die niet zouden voldoen aan de *bevelen*, die Ministers goedvinden mogten krachtens deze wet uit te vaardigen (een onbeperkt gebied van willekeur.) *Thans* is alleen de overtreding der *wet* strafbaar gesteld.

Oorspronkelijk werd het [illegible] voorschrift voorgedragen, dat de behandeling der processen *steeds* zou plaats hebben met „gesloten deuren.„ *Thans* is dit artikel verworpen.

Oorspronkelijk luidden de straffen, die bij herhaling zouden worden toegepast, geheel anders, dan nu in art. 12 zijn opgenomen.

Oorspronkelijk waren de overtredingen „onverjaarbaar.„ De ongelukkige, die vergeten had bij den titulatuur te voegen den geslachtsnaam van den geestelijke, zou over 20 jaren nog kunnen gestraft worden. *Thans* is de termijn van verjaring op twee jaren gesteld.

In de stelling van het Ministerie en dus van de *Amsterdamsche Courant*, werkt art. 5 zelfs niet terug. De Heer DONKER CURTIUS heeft gezegd: „Als deze wet is aangenomen, zult gij hebben uwen aartsbisschop en uwe bisschoppen.„ Verder „Door *vestigingsplaats* versta ik niet de woonplaats; want ieder kan wonen waar hij wil.„ Men zal dus hebben een aartsbisschop, die te *Utrecht*, een bisschop, die te *Haarlem* kan gaan wonen?

Hoe durft nu de *Amsterdamsche Courant* beweren, dat de wet is aangenomen „zonder dat de punten *waarop het aankwam* zijn verloren geraakt?„

Wij willen het duidelijk maken:

De artt. 4 en 6 zijn *onveranderd* gebleven.

De punten, *waarop het aankwam* zijn dus geweest: VOOREERST: De titels van dominé, pastoor of rabbijn geven het regt niet, om te zijn luitenant-generaal, lid van den Hoogen Raad, of pluimgraaf. TEN TWEEDE: Dominé's, pastoors en Rabbijnen mogen, in het belang van de veiligheid van den Staat, niet langer met steken, mantel of bef zijn gewapend.

De punten, *waarop het aankwam*, zijn alzoo de twee punten geweest, waarvan de Tweede Kamer, *door ze niet aan te roeren*, de bespottelijkheid voor rekening van het Ministerie DONKER-VAN-HALL heeft gelaten, om haar, volgens de uitdrukking van den Heer VAN LENNEP, te doen strekken „tot monument ter eere van het Vaderland.„

De Heer DE KEMPENAER rijst een paar voet hooger in onze achting, nu *de Fakkel* hem maakt tot „zijn man.„

Een der *Fakkel*-mannen is op de tribune geweest, toen de Heer DE KEMPENAER sprak. Hoort, wat gezegd wordt:

„DE KEMPENAER neemt de Grondwet in handen, en geeft van ieder artikel, dat van de godsdient en dus ook van de kerkgenootschappen handelt, eene verklaring, waaruit het tegendeel [illegible] naar men bij de verklaring ook van dit hoofdstuk te werk moet gaan en die in 't minst niet verschillen van de regelen door *de Fakkel* opgegeven. De vraag is eenvoudig: Wat staat geschreven en niet: Wat heeft b. v. de heer VAN HEEMSTRA bij gelegenheid van de grondwetsherziening gezegd? Verder is de vraag: Wat beteekenen de woorden? En eindelijk: Hoe is men tot die woordenke s en dus tot het vaststellen juist van zulke bepalingen gekomen? 't Is om trotsch op *de Fakkel* te worden als gij een man als DE KEMPENAER, als gij een van de grondwetherzieners zelven, als gij een van onze uitstekendste regtsgeleerden daar in 's lands vergaderzaal tot volmaakt dezelfde resulaten ziet komen, als welke gij reeds voor nu vijf weken in *de Fakkel* gelezen hebt. Gij herinnert u het artikel KENT U ZELVEN, *of aanteekeningen op het zesde hoofdstuk van de Grondwet*, — gij herinnert u misschien nog de reeds vroeger geschreven brochure: *Bedenkt wat gij doet*; in die brochure en in dat artikel beide staat hoofdzakelijk hetzelfde te lezen als wat DE KEMPENAER bewijst.„

Wanneer men zegt: „Al wat *ik zelf* heb gezegd, geschreven en gedaan; al wat de *Regering*, al wat de *Eerste*, al wat de *Tweede* Kamer heeft gezegd en besloten, is geen penning waard;

Wanneer men, om tot eene *zekere* slotsom te geraken, *vooraf* exegetische regelen vaststelt, die in 't minst niet verschillen van de regelen, door *de Fakkel* gegeven;

Wanneer men, als het ware, wordt beticht, dat men van buiten heeft geleerd al wat *de Fakkel* „voor nu vijf weken„ heeft geschreven:

Ja, „dan is 't om trotsch te worden op *de Fakkel!*„

Wij betwijfelen echter vooralsnog, of de Heer DE KEMPENAER even trotsch is op *de Fakkel*, als *de Fakkel* op den Heer DE KEMPENAER.

De Morgenster deelt de Wetten mede van *Toscane* en *Portugal* betrekkelijk de godsdienst, als een bewijs, welke wetten Rome maakt, waar het heerscht.

Maar wie kan ontkennen, dat het aan de Tweede Kamer ingediend en thans aangenomen wetsontwerp, tot regeling van het toezigt op de onderscheidene kerkgenootschappen, eigenlijk gerigt is tegen de organisatie van het R. K. Kerkgenootschap en dat de uitoefening der R. K. godsdienst hier te lande, *in het belang der Protestantsche Kerk of van de meerderheid der bevolking* aan beperkende voorschriften onderworpen wordt?

Die *Nederlandsche* wet nu is in doel, aard en strekking met de *Toskaansche* wet in volkomene overeenstemming.

Zij verbinden de veiligheid en de rust van den Staat aan de bescherming van de *heerschende* godsdienst.

Zij houden voor de godsdienst van den Staat, die de meerderheid belijdt.

Zij ontleenden haar aanwezen uit „de bijzondere „omstandigheden, waarin de Staat zich bevond en uit „de gevaren, waaraan de Staat door ondermijnende „handelingen was blootgesteld,„ 't zij door eene pausselijke allocutie of door de vestiging eener bisschoppelijke hierarchie, 't zij door het liberalismus.

Zij moeten strekken tot bevrediging der Geestelijken of Kerkelijken.

Zij vereenzelvigen Kerk en Staat. Maar zij verschillen:
in bepaling van straf, ofschoon op dien weg, dien men in Nederland bewandelt, het 1e en 2e Hoofdstuk van het strafwetboek ook op de aanranding der Protestantsche Kerk, nog wel eens toepasselijk zouden kunnen worden verklaard;
hoofdzakelijk, dat *Nederland* is een *protestantsch* en *Toskane* een *katholijk* land.

En zoo nu ooit ofte immer een *protestantsch* gezantschap uit Engeland of Zwitserland naar *Toscane*, in het belang der godsdienstvrijheid werd afgevaardigd, *geen Nederlander* zal zich daarbij mogen aansluiten, want
hetzelfde beginsel, dat het lot der *Madiai's* bepaalde, ligt ten grondslag bij de beperking der godsdienstvrijheid voor de R. Katholijken;
ook de straf kan in wezen en zedelijken invloed van kerker- en galeistraf niet verschillen.

Stelt u dan vrijelijk in de bres, *Edele Graaf de St. George!* voor de vrijheid van godsdienst, gelijk gij in 1831 streedt voor Nederland en Oranje in de velden

van Hasselt en Leuven; — maar als gij voor het lot uwer geloofsgenooten naar Toskane of Portugal trekken moest, 't geen God verhoede! kan het bondgenootschap van het protestantsche Nederland u niet meer te stade komen; want de wapenen, waarmede gij strijdt, o vrije Zwitser! werden door uwe protestantsche broeders in Nederland misbruikt en gering geschat.

Het Weekblad voor de burgerlijke administratie levert in n°. 219 eene beschouwing van het wetsontwerp op de kerkgenootschappen, uit een burgerlijk administratief oogpunt en acht die wet voor de gemeentebesturen eene bron van voortdurende moeijelijkheden, daar zij, tot het uitvoerend gezag behoorende, tot de toepassing en handhaving daarvan moeten medewerken.

De *Tijd* deelt den volgenden brief mede, die aan dat blad door eene geachte hand is geschreven geworden:

„Met bijzondere aandacht hebben de Israëlieten de houding gadegeslagen van den heer Godefroi, ten opzigte der „kerkelijke partijwet." Met leedwezen zagen zij hem het eerst en alléén de noodzakelijkheid betoogen van zoodanige wet en dat wel op grond van den toestand van ons kerkgenootschap, terwijl juist bij ons eene vergadering is ingesteld om van het staatsgezag los te komen. Met niet minder leedwezen zagen zij hem nu voor de wet ijveren met eene drift, die zelfs de voorzitter der Kamer moest stuiten en met gronden, die gij in uw blad juist hebt gewaardeerd. Het is voor ons behoefte in uw eigen blad te betuigen, dat hij zich ook thans slechts Israëliet in naam heeft betoond en geenszins de gevoelens der Israëlieten heeft uitgedrukt. Niet, dat de Israëlieten zich sterk partij stellen waar het geld verdeeldheid tusschen de twee groote afdeelingen der Christenheid; maar hunne eigene geschiedenis spreekt te luide, om niet elke exceptionele behandeling te wraken. Men moet Israëliet zijn, om het gevoel te hebben van godsdienstvrijheid en van vervolging of minachting ter zake des geloofs (1). Nu zijn de Israëliten wel niet ontevreden over de vrijheid van godsdienst en *wettelijke* gelijkstelling, die zij hier genieten, al hebben zij die ook te danken aan revolutie en aan het welbegrepen belang van den Staat zelven; — nu vreezen zij wel geene inkrimping op *kerkelijk* terrein; — maar toch, als zij nagaan, hoe het lot van het tegenwoordig ministerie in handen is van de anti-revolutionairen en wat zij van deze te wachten hebben, — dan is er ook voor de Israëliten reden genoeg tot bezorgdheid en omzigtigheid. Ondertusschen bevreemdt ons de houding van den heer Godefroi niet. Hij was altijd een aanbidder van de opgaande zon en valt af, zoodra de zon dreigt onder te gaan. Hij is een wezenlijke ministerieële thermometer. Zijne ondersteuning of afval wijst altijd den graad der ministerieële hoogte of laagte aan. Toen Thorbecke begon te schitteren, viel hij van Hall, zijn patroon, af, en werd de minnaar van Thorbecke, zoodat hij *eene wet* van Thorbecke heeft afgestemd. Begint een minister zwak te staan, of is zijn val nabij, dan slaat de heer Godefroi mede. Maar zoolang een ministerie opgang maakt, zult gij hem altijd onder de ministerieëlen vinden. Wilt ge dus weten hoe een minister staat, let op de houding van den heer Godefroi, want het belangrijke wetten geldt. Hij is altijd bij de meerderheid. Men besluite dus niet uit de houding van den heer Godefroi tot het gevoelen der Israëlieten.

Een Israëliet.

Het zal onzen lezers gewis niet onaangenaam zijn, den officiëlen tekst te lezen van dat gedeelte der merkwaardige rede, door den heer Thorbecke bij de algemeene discussiën, over de wet, uitgesproken, waarin de ongenoegzaamheid der voordragt voor het daarmede beoogde doel, en de verkeerde weg, waarop het tegenwoordig Gouvernement zich bevindt, zoo treffend wordt geschetst.

„Ik heb als eene tweede reden zien aandringen, handhaving van rust en orde voor het vervolg.

„Ik lees op de eerste bladzijde der memorie van beantwoording: „„In de maatschappij moet een ieder zooveel van zijne „„vrijheid opofferen, als tot behoud van rust en orde, de voor„„waarde, waaronder alleen de maatschappij bestaan kan, wordt „„gevorderd;"" een, zoo mij voorkomt, bij dit voorstel van wet zeer verkeerd toegepast beginsel.

„Waardoor zal een kerkgenootschap, waardoor zullen zijne hoofden of voorgangers de publieke orde en rust storen? *Niet* door het nemen van besluiten, die geene uitvoering kunnen erlangen; *niet* door het houden van kerkvergaderingen of vestiging van een geestelijken op deze of gene plaats; maar wanneer zij een geest of handelingen van onverdraagzaamheid jegens andere kerkgenootschappen en hunne leden aanzetten; wanneer zij den eerbied schenden, dien men aan elks vrijheid, om God op zijne wijze te dienen, verschuldigd is; wanneer zij in de kerk, uitsluitend aan godsdienst gewijd, de behandeling trekken van andere maatschappelijke aangelegenheden of buiten de Kerk tredende, zich hetzij in staats- of regtszaken mengen, hetzij andere verrigtingen der groote menschelijke taak trachten te beheerschen, of in hare zelfstandige ontwikkeling te belemmeren. Zij zijn dan even schuldig als wanneer een politiek ligchaam of eene vereeniging van wetenschappelijken aard op de godsdienst inbreuk maakte. Zij werken dan den Staat in zijne wezenlijke bestemming tegen. Maar eene kerkvergadering moet doorgaans kunnen worden gehouden, een bestuurend hoofd moet zich kunnen vestigen, waar dit meest in het belang van het kerkgenootschap voorkomt. Dit behoort, mijns inziens, tot de bescherming die de staatsmagt aan elk genootschap is verschuldigd. Het houden eener kerkvergadering; de vestiging van een bisschop op eene bepaalde plaats kan op zich zelve voor de openbare orde en rust in geenendeele bedenkelijk zijn; de stoornis kan slechts komen van diegenen, welke het regt eener andere gezindte niet eerbiedigen; en *hiertegen* moet het gouvernement waken.

„De Regering zoekt in de wet, die zij ons voorstelt, een wapen tegen volkomen geoorloofde, onschuldige, onverdachte daden van kerkgenootschappelijke vrijheid; zij keere de wapens der publieke magt tegen hen, die zich tegen zoodanige daad uit onverdraagzaamheid of vooroordeel verzettende, onrust wekken.

„Het middel om den Staat tegen de gevolgen van sectetwist en godsdiensthaat te beveiligen, is godsdienstige en kerkelijke vrijheid. Beperking dier vrijheid is het middel om stoornis der publieke orde en rust te hebben. Het tegenwoordig gouvernement heeft, in strijd met de roeping aller regering, zich in eene kerkelijke beweging gestoken, die, zoo de Regering zich die niet had aangetrokken, op kerkelijk gebied zou gebleven en afgeloopen zijn. Aan kerkelijke twisten en kerkelijke onverdraagzaamheid mag geen invloed gegund worden op bestuur en wetgeving. Vooral ook met betrekking tot het onderscheid van geloofsbelijdenis zij onze leus de schoone spreuk onzer vaderen en worde zij door ons beter dan door hen behartigd: „*Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur.*

„Het is tijd en het vorig Gouvernement heeft het als zijne roeping beschouwd, dat wij op politiek terrein voor het denkbeeld van eene Protestantsche natie het besef éêner Nederlandsche natie in de plaats stellen. De toeleg èn van het Gouvernement èn van de Vertegenwoordiging moet zijn, zedelijke eenheid en kracht op te bouwen. Deze wet daarentegen is, wat men zegge of verbloeme, ik spreek van hare strekking, niet van de bedoeling der voorstellende Regering, eene kerkelijke partijwet; eene concessie aan godsdiensthaat en verdeeldheid; eene concessie die ik in het belang van mijn Vaderland moet afwijzen."

(1) Wij laten deze stelling voor rekening van den steller van het artikel. Red.

Nederlanderachtigheden.

De *Nederlander* heeft lang gezwegen; maar in zijn N° van heden wordt de schade ruimschoots ingehaald. Men leest er een artikeltje, dat ons, die nog al aan Nederlanderachtigheden gewoon zijn, een oogenblik wegens de stoutheid der bekentenissen heeft doen verstomd staan.

Na lucht te hebben gegeven aan de blijdschap („hoewel die blijdschap niet onvermengd is") over de aanneming van de wet, zegt de *Nederlander* al dadelijk:

„Er zijn thans *een aantal* wijzigingen, overeenkomstig het verlangen van onze vrienden, gemaakt."

Hier wordt alzoo geconstateerd, hetgeen ook wij reeds hebben doen uitkomen, dat het de tien anti-revolutionnairen zijn, die de wet tot stand bragten; dat ten hunnen believe de Regering van wanhopig vastgehouden beginselen afging, om toch maar in 's Hemels naam *eene* wet te krijgen.

Zooals de wet thans ligt is zij, volgens *de Nederlander*, niet meer „*een valstrik*". Dat gelooven ook wij, want ze is een monument van de dwaasheid, waartoe Regering en Vertegenwoordiging zich kan laten leiden, „door zich te vernederen tot slavin van een volkswaan van den dag."

Maar is zij, vraagt *de Nederlander*, eene mijstificatie? Daarop is het antwoord: *ja*, wanneer ze in verband met de omstandigheden wordt beschouwd; dus voor hen, die gepetitionneerd hebben, voor al de adresserende Protestanten is de wet eene mijstificatie.

„*Is zij eene mijstificatie?* Neen, wanneer ze *niet* in verband met de omstandigheden beschouwd wordt."

Wat is de wet dan?

„Zij is de verklaring, dat er, ter handhaving van de *gelijkheid* der gezindheden *ongelijkheid van toezigt* en *speciale* maatregelen tegen het wereldlijke element der R. C. staatkunde worden vereischt."

De wet is alzoo, volgens *de Nederlander*:

speciaal gerigt tegen de Roomsch Catholieken;

flagrante schending van art. 165 der Grondwet: „Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt *gelijke* bescherming verleend."

De *Nederlander* besluit met te verklaren: „Maar we *blijven* de voordragt beschouwen als een *politieke* feil;"

„De wet *verbittert en stelt te leur;*

„*heeft reeds nadeelen doen ondervinden; en*

„*voorspelt nadeelen, die men niet zonder bezorgdheid te gemoet ziet.*"

En *toch*, de tien anti-revolutionnairen, met den heer Groen van Prinsterer aan het hoofd, hebben het met hun eed en geweten kunnen overeenbrengen, om te stemmen voor eene wet,

die eene politieke feil is;

die verbittert (de Roomschen) en teleurstelt (de Protestanten);

die reeds nadeel *heeft* berokkend,

en waarvan de verdere nadeelen niet zonder bezorgdheid worden te gemoet gezien!

De Nederlander zegt in N°. 968:

„Wanneer men op den geest der Staatsregelingen let, „dan is er voor de vrijheid der Kerkgenootschappen, „minstens evenzeer in 1815 als in 1848 gezorgd."

Zou dan na 1848 nog kunnen gebeuren:

dat door *den Koning*, bij openbaar besluit, aan een leeraar der Nederduitsche Hervormde Kerk, werd te kennen gegeven, dat een door hem uitgegeven naamloos geschrift, *gerigt aan zijne geloofsgenooten*, door Hoogstdenzelve *met ongenoegen en afkeuring* was gelezen, gelijk bij koninklijk besluit van 22 September 1827 ten aanzien van Ds. Molenaar te *'s Gravenhage* is geschied?

Dat *de Koning* zich het regt toekende, om *zulk eene Hem onaangename zaak* te straffen of op de gedane beschuldigingen van leedwezen, argeloos doel enz., *voor het tegenwoordige* onvervolgd te laten?

Dat *de Koning* een hervormd leeraar vermaant, om zich *zorgvuldig* te onthouden van alles, wat de rust in de Hervormde Kerk zou kunnen storen en zich *overeenkomstig de wetten en reglementen* te gedragen?

Dat een en ander de medewerking zou kunnen erlangen van de Ministers van Justitie en van de Hervormde Eeredienst, door wier tusschenkomst de Koning van het naamloos geschrift en van den uitgevonden schrijver kennis kreeg?

Wij betwijfelen zulks en gelooven, dat men in 1827 die handelingen niet strijdig met den geest der Grondwet achtte. Immers de Redactie der *Handleiding tot de kennis van het Staatsbestuur*, dat besluit in 1829 mededeelende, zegt in een noot:

„*Hoewel dit besluit eenmaal geprovoceerd zijnde „geene bevreemding kon verwekken*, hebben nogtans „velen met ons gemeend te mogen betwijfelen, of de „proefneming van den heer Molenaar op de eenvou„digheid van eenige zijner geloofsgenooten, wel aanleiding had mogen geven tot het inroepen van de „tusschenkomst der hoogste magt; immers voor zoo„verre een dergelijke maatregel beschouwd wordt uit „het oogpunt van noodzakelijkheid of belang."

Buitenland.

ENGELAND.

Onze dagbladen deelen den tekst mede van een verdrag, met de Vereenigde Staten gesloten tot definitieve regeling van alle nog overgebleven geschillen, voortgevloeid uit het vredestraktaat van Gend, van 24 December 1814. Er zullen door de beide regeringen scheidsregters tot afdoening van deze zaak benoemd worden.

Uit Dublin wordt gemeld, dat daar vele toebereidselen gemaakt worden voor eene luisterrijke ontvangst van H. M. de Koningin, en dat de bevolking groote blijdschap, wegens het aanstaande bezoek dier Vorstin aan den dag legt. „Van staatkundige ongerustheid (dus meldt men uit de genoemde stad) bemerkt men tegenwoordig niets; en het is niet te denken dat g[illegible] woeling zal herleven, zoo lang de handel en nijverheid in dien bloeijenden toestand blijven, waarin zij nu verkeeren. Welk een gelukkig verschil levert deze staat van zaken op, in vergelijking met de tijden toen H. M. de vorige maal Ierland bezocht."

— Omtrent de bestemming der thans te Spithead liggende vloot, welke eerlang in drie afdeelingen gesplitst zal worden, die elk afzonderlijk in zee zullen steken, onder bevel van een eigen commandant, zijn verschillende geruchten in omloop. Volgens het dagblad van Plijmouth is het waarschijnlijkst, dat die afdeelingen, na te hebben gekruist in het kanaal en de naburige wateren, zich omstreeks den 17den of 18den September in de Iersche wateren weder zullen vereenigen en dan door de lords der Admiraliteit in oogenschouw genomen zullen worden.

— Onze dagbladen gewagen van een geval van Aziatische cholera in het oostelijk gedeelte van Londen. Zij herinneren echter, dat soortgelijke gevallen genoegzaam jaarlijks zich in den herfst voordoen en er betere maatregelen van voorzorg zijn genomen, dan toen deze ziekte zich de eerste maal in het westen van Europa vertoonde. Zij is ditmaal als 't ware uit Indie naar Perzie overgeslagen, heeft zich van daar naar Rusland noordwaarts henen verspreid, heeft in Moskou en Petersburg in Posen en Polen, en nu laatstelijk bijzonder in Kopenhagen gewoed. Zij houdt blijkbaar tot de verre de noordelijke rigting van Europa.

FRANKRIJK.

De vrees voor gebrek aan granen werkt ook op onze geldmarkt, te meer daar aanzienlijke kapitalen tot aankoop van koren worden uitgezet. Intusschen houdt men de vrees nog voor overdreven; in Engeland wordt de oogst als zeer gunstig beschouwd; uit Ierland krijgt men voordeelige berigten, zelfs wegens de aardappelen, ja voordeeliger dan sedert vele jaren het geval is geweest.

Ook hier te lande doen zich meer en meer stemmen ten behoeve van de afschaffing der schaalregten hooren, zoodat de schorsing van de wet van 1832 tot 31 December aanst. ligtelijk tot wijziging daarvan zou kunnen leiden.

BELGIE.

Sedert eenige weken is de prijs der granen hier te lande, gelijk op de voornaamste markten van Europa, gestegen. Men houdt het er echter voor, dat die stand

van zaken niet zal aanhouden; men wacht spoedig algemeen ruimeren aanvoer. De voorstanders van den vrijen graanhandel ontleenen echter aan de tegenwoordige hooge prijzen het beste bewijs tegen het nadeel van de schaalregten.

— Men merkt op, dat de Fransche gezant niet tegenwoordig is geweest bij de huwelijksplegtigheden te Brussel, maar de fransche regering zijne reis derwaarts, zoo het schijnt tot na den afloop daarvan heeft uitgesteld.

Men voorziet hieruit en uit de verschijning te Parijs van het geschrift over het huwelijk van den kroonprins, weinig goeds voor de sluiting van een definitief handelstraktaat met Frankrijk, waarover nog altijd onderhandeld wordt.

— De tentoonstelling van schilderijen te Gend, telt 490 werken, waaronder vele van vreemde schilders. Uit Nederland vindt men er onder anderen van de heeren Bosboom, Koekkoek, Schelfhout, van Hove, Waldorp, enz.

— Het vuurwerk, tot sluiting van de huwelijkfeesten te Brussel afgestoken, is zeer luisterrijk geweest.

Het regeringsblad wijdt vele kolommen aan het mededeelen van de aanspraken tot gelukwensching van overheidspersonen, en de antwoorden daarop gegeven. De herinneringen aan Maria Theresia komen in meest al die stukken voor.

ZWEDEN.

Ook te Stokholm zijn eenige cholera-gevallen voorgekomen. Men legt grooten ijver aan den dag, om de kwaal, die dit land negentien jaren verschoond heeft, zooveel mogelijk tegen te gaan. De koning, die zich naar de hoofdstad terug heeft gespoed, heeft in persoon verscheiden cholera-hospitalen bezocht.

OOSTENRIJK.

De geruchten, die wegens de nieuwe regeling van het bestuur in het Lombardisch-Venetiaansch koningrijk geloopen hebben, bevestigen zich. Een halfofficiëel blad betoogt de noodzakelijkheid, om meer zamenhang tusschen de Italiaansche en eigenlijk Oostenrijksche gewesten daar te stellen. Men wil onder anderen het Duitsche element bevorderen, door het stichten van Duitsche scholen in Lombardije. De verbinding van de Italiaansche en Oostenrijksche belangen zou ook vermeerderd worden door de bevordering van den aanleg van den centralen ijzeren spoorweg, de bevaarbaarmaking van de Po, de tolvereeniging, enz.

RUSLAND.

Uit Petersburg wordt van den 18den geschreven, dat Z. M. de Keizer aan den adel, den koopmanstand, de stedelijke bevolkingen en alle andere volksklassen van de gouvernementen van Moskau, Tula, Poltawa, Kieuw, Wolhynie, Podolie, Minsk, Witebsk, en nog dertien andere daarbij liggende landschappen zijnen hartelijken dank heeft laten betuigen voor de bereidwilligheid en den ijver, met welke zij hebben voorzien in de behoeften van de huisgezinnen der voor de werkelijke krijgsdienst opgeroepene manschap der reserve en daarmede zijne wenschen zijn voorgekomen. De Keizer heeft ook den adel van Tambow zijnen dank betuigd voor het aanbod van 500 lastpaarden, indien het tot een oorlog met Turkije mogt komen; met bijvoeging dat dergelijke gevoelens allerwege worden waargenomen, en dat op deze en gelijksoortige aanbiedingen, ingeval van nood, acht zal worden geslagen.

PORTUGAL.

De zitting der Cortes is den 15 bij koninklijk bevelschrift gesloten. Men was zeer ongerust over de ziekte onder de druif; men rekende dat men dit jaar geen tien percent van de gewone hoeveelheden zou kunnen verzenden.

ITALIE.

Men heeft dezer dagen met den telegraaf berigt erlangd, dat er te Civita-Vecchia eene poging was gedaan door uitgewekenen, om in het land in te dringen; zij zijn daarin eenigermate geslaagd, daar zij niet dadelijk, toen zij aan wal kwamen, gevat zijn. Het blijkt, dat zij zich in Genua hadden ingescheept en onbemerkt aan land zijn gekomen, van waar zij op geheime wijze tot Rome zijn doorgedrongen, alwaar zij, benevens hunne handlangers, zijn gevangen genomen.

TURKIJE.

Het gemis van zekere berigten over den bepaalden afloop der geschillen in het Fransche regeringsblad, geeft in Parijs steeds tot vele beursgeruchten en speculatiën aanleiding, ofschoon alles aanduidt dat de zaken geschikt zijn. Zelfs meldt men dat den 19 de Porte stellig tot de overeenkomst van Weenen is toegetreden. Constantinopel was toen rustig, zoodat de geruchten ter Parijsche beurs, wegens eene gevaarlijke spanning aldaar, weder geheel ongegrond moeten beschouwd worden.

CHINA.

De Engelsche bladen deelen eenige nadere bijzonderheden mede over de opstandelingen. Het hoofd van deze wordt niet Tien-Te, maar Taeping geheeten. Hij wordt, zegt de *Morning-Post*, »als den jongsten broeder van onzen Verlosser« beschouwd. De opstandelingen zijn met het Oude Testament en de godsdienstige traktaatjes der zendelingen bekend.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Eerste-Kamer.

Blijkens het verslag der commissie van rapporteurs nopens het Wets-ontwerp tot verlenging van den termijn bij art. 293 der Gemeentewet gesteld, hebben sommige leden hunne tevredenheid deswege betoond, vooral ook omdat de op nieuw voorgestelde termijn niet al te verwijderd is. Zij achtten toch dat eene vereeniging der bij dit ontwerp bedoelde gemeenten met andere, wanneer die matig en met behoorlijk onderscheid wierd toegepast, nuttig kon zijn. Eenige andere leden onderstelden daarentegen, dat de voorgedragen verlenging van den termijn, volgens art. 293 der gemeentewet bedoeld, niet voldoende zoude zijn, en de Regering zich daarom wel genoodzaakt zou zien andermaal eene dergelijke verlenging voor te stellen. Zij wenschen dus aan de Regering in bedenking te geven, zoodanige voordragt tijdig genoeg in te dienen, dat dezelve vóór het verstrijken van den nieuwen termijn behoorlijk vastgesteld zou kunnen zijn: opdat de bezwaren, uit een tusschentoestand, gelijk den tegenwoordige, te duchten, dien men inderdaad bedenkelijk achtte, vermeden zouden kunnen worden.

Blijkens het verslag der commissie van rapporteurs nopens het Wets-ontwerp, strekkende tot het openen van eenen nieuwen termijn ter vervulling der formaliteiten, bedoeld bij art. 9 der wet van 28 Julij 1850, hebben zich eenige leden verklaard tegen het beginsel, dat bij wettelijken maatregel teruggekomen worde op een fatalen termijn bij de wet vastgesteld, nadat die reeds verstreken is, tenzij eene gebiedende noodzakelijkheid zulks vordert.

Omtrent de zeven en veertig Wets-ontwerpen, strekkende tot het verleenen der hoedanigheid van Nederlander aan even zoovele daarbij genoemde personen, zijn geene bedenkingen bij het onderzoek in de Afdeelingen gerezen.

's Gravenhage, 27 Augustus.

Z. M. heeft benoemd: tot raadsheer in het Prov. Ger. in Overijssel, Jhr. Mr. J. W. van Thije Hannes, thans officier bij de Arrond.-Regtb. te Almelo, en tot kantonregter te Zalt-Bommel; Mr. J. G. Thooft, advocaat aldaar.

Door den Minister van Marine zijn met den 1 Sept. aanst., benoemd tot adelborsten voor de eigenlijke zeedienst bij de Kon. academie voor de zee- en landmagt te Breda S. Krajenhoff en H. S. van Walrée.

Ten behoeve van de noodlijdenden in de Molukko's, die, ten gevolge van aard- en zeebevingen, in Nov. 1852, in hunne bezittingen zijn getroffen, is bij het Depart. van Kolonien ontvangen met inbegrip der giften van den Koning en Prins Frederik der Nederlanden; door tusschenkomst van HH. Commissarissen des Konings in de provincien: Noordbrabant ƒ85.50, Gelderland ƒ483.12, Zuidholland ƒ50.50, Noordholland ƒ4951.57, Zeeland ƒ416.66, Utrecht ƒ155,52½, Friesland ƒ546.05, Overijssel ƒ158.26½ Groningen ƒ585.54, Drenthe ƒ57.85, in het hertogdom Limburg ƒ20.59, door tusschenkomst van HH. Burgemeesteren der gemeenten: Schoonhoven ƒ25.00, Giessendam ƒ20.60½ Reewijk ƒ14.00, Hazerswoude ƒ35.20, en bij het Dep. van Kolonie regtstreeks ƒ1790.00; zoodat in het geheel was ontvangen tot 25 Aug. ƒ9295.97½.

Voor de verkiezing, op Dingsdag 30 dezer, van leden voor de Kamer van Koophandel te 's Gravenhage, bevelen wij aan:

den heer C. L. KEURENAAR,
» » L. J. ENTHOVEN,
» » P. VARKEVISSER,
» » E. P. BORST,
» » P. VAN DER TAK,
» » L. D. SMOOR en
» » C. D. HELDEWIER.

De berigten per overlandmail uit de Nederlandsche kolonien ontvangen, loopen tot den 10 Julij.

Gedurende de reis van den Gouverneur-Generaal door eenige residentien van Java, van 9 Julij tot de eerste dagen van Sept., zal het dagelijksch beheer van zaken zijn opgedragen aan den waarnemenden vice-president van den Raad van Indie, den heer J. P. C. Ruloffs, staatsraad in buitengewone dienst. De op 27 Junij te Batavia in veiling gebragte 5647 $\frac{81}{125}$ pic. Japansch staafkoper en 264 dubbele baleis kamfer, hebben gemiddeld ƒ74 $\frac{86}{120}$ en ƒ65 $\frac{103}{120}$ opgebragt per pic. en per bal. en dus ƒ14 $\frac{96}{120}$ en ƒ16 $\frac{74}{120}$ dan in het voorleden jaar. In de residentie Palembang had men sedert 20 Mei in de hoofdplaats en in de bovenlanden eenige gevallen van cholera ondervonden. Zekere Radja Boedjan Andjer, een der trouwste aanhangers van Radja Tiang Alam, van Benkoelen afkomstig is in onze handen gevallen; de laatste vertoont zich slechts zelden. De op den 22sten Mei te Ternate binnengeloopen Amerikaansche walvischvanger gaf op den 24sten het vreemde schouwspel van eene walvischvangst. Uit Madioen deelde men van den 17den Julij mede, dat de regens in die residentie steeds aanhouden en afgewisseld worden door zware onweersbuijen, waardoor de oogst veel lijdt, terwijl de bruggen en wegen veel schade ondervinden. In de afdeeling Rembang is in den loop van de maand Junij de cholera uitgebroken; van 46 lijders zijn 14 overleden, 32 hersteld. Van den 13den April wordt uit Amboina gemeld, dat op dien dag des morgens ten 4 ure aldaar eene hevige aardbeving van het Oosten naar het Westen plaats had, terwijl men nog een zestal dagen lang 7 of 8 schokken daags gevoelde. De koortsen woedden tevens hevig op dat eiland; men hoopte echter, dat zij het toppunt zullen bereikt hebben en thans zullen afnemen. Het rijstgewas in Demak en Grobogan heeft zeer veel geleden door de in April en Mei aanhoudend gevallene regens.

Bij besluit van 30 Junij heeft de Gouverneur Generaal bepaald, dat degenen, die voortaan wissels verlangen door den Gouverneur-Generaal op het moederland getrokken, mits niet beneden ƒ1000 betaalbaar zes maanden na dagteekening, daarom aanvraag moet doen bij den Directeur Generaal van Finantien met opgave: *a* van de hoegrootheid der wissels en *b* tegen welken koers hij die verlangt. Een aantal van de voornaamste kooplieden te Batavia hebben den Gouverneur-Generaal bij adres verzocht dit besluit in te trekken, omdat zij groot bezwaar zagen voor handel, scheepvaart en industrie, in de onzekerheid, die geboren zal worden, door dien de Gouverneur-Generaal twee malen 's maands, voor het vertrek van iedere mail, den koers bepaalt, waardoor de handel zich daarna niet zal kunnen regelen, terwijl thans sedert de invoering van het recepis-stelsel, alle transactien tusschen Nederland en Indie tegen 95 pct. hebben plaats gehad en omdat ofschoon de verkorting van den vervaltijd der wissels van 10 maanden op 6 op zich zelve goedkeurende, echter thans deze maatregel een schok aan hunnen handel toebrengt, zoodat zij moeten verzoeken, dat die maatregel niet voor 1°. Januarij 1854 in werking mogt komen.

* Naar men verneemt, zullen HH. KK. HH. prins en prinses Frederik der Nederlanden, tegen de helft van de maand September Petersburg verlaten, zich begevende naar Berlijn, om aldaar nog eenigen tijd te verblijven. Waarschijnlijk zullen HH. KK. HH. eerst in October in de residentie terug komen.

Dingsdag jl. mogt Carel Christiaan van Bijlevelt, brievenbesteller te dezer stede, het zeldzaam voorregt genieten van zijn 55jarigen diensttijd te herdenken, zoo in militaire als burgerlijke dienst. Den 23 Aug. 1798 trad hij in dienst als grenadier bij het regement van Saksen-Gotha, hij diende als huzaar bij het Bataafsch regement in 1802, onder den Raadpensionaris Graaf Schimmelpenninck, vervolgens als brigadier bij de garde huzaren van Koning Lodewijk Napoleon in 1806 en als wachtmeester bij de Hollandsche artillerie-veldtrein te paard in 1807; daarna ging hij in 1811 in Fransche dienst over, bij het 14de battaillon principale artillerie, werd in 1813 krijgsgevangen, trad in hetzelfde jaar in dienst bij het Russische en Duitsche legioen, regement zwarte huzaren, diende vervolgens in Nederlandsche dienst van 1814—1816, waarna hij als grensjager in dienst is geweest tot den jare 1823, wanneer hij als brievenbesteller werd aangesteld. Als men nu daarbij zijne campagne jaren in aanmerking neemt, zoo zoude hij reeds 62 jaren dienst tellen. Door zijne trouwe en naauwgezette pligtsbetrachting op zijn 74jarigen leeftijd, wordt hij door zijne superieuren hoog geacht, welke achting hem ook ruimschoots ten deel valt van vele aanzienlijken, met wie hij dagelijks door zijne betrekking in aanraking komt.

(*Weekblad voor alle Standen.*)

Het orgaan van het ministerie, de *Amsterdamsche Courant*, zegt uit eene authentieke bron te hebben vernomen, dat na lange aarzeling, te Constantinopel de voorstellen van de Weener conferentie met eenige niets beteekenende wijzigingen, door de Porte zijn *aangenomen* op den 19de dezer.

Het *Giornale di Rome* meldt in zijn officiëel gedeelte, dat de heeren Lighterveldt en Verhuell, den 12den Augustus uit Rome naar deze residentie zijn vertrokken.

Men kan afmeten hoe aanzienlijk onze handel op Engeland ook in Noord-Holland is, daar alleen de heer H. Kroon, koopman te Zwaag, in eene week 3000 halve madden peren naar Londen en Hull heeft verzonden.

Op den 25sten overleed te Nijmegen in den ouderdom van ruim 80 jaren, Jhr. Mr. T. M. W. van Schenk van Nijdeggen, oud-regter in de arrondissements-regtbank te Nijmegen, lid van het collegie van regenten over de gevangenissen, lid van den gemeenteraad, enz.

Tot stadsonderwijzer in de wiskunde te Schiedam is benoemd de heer D. G. Cramer, van Leijden.

* De Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Zuidholland, gezien de resolutie van HH. Gedep. Staten van den 16 Aug. ll. nº. 25; gelet op art. 11 der wet van den 6 Maart 1852 (Stbl. no. 47), heeft ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat de groote jagt in deze provincie, en mitsdien de uitoefening der jagtbedrijven, genoemd in art. 15, lett. *a*, *b*, *c*, *g* en *i* der wet van 6 Maart 1852 (Stbl. nº. 47), voor dit jaar zal worden geopend Vrijdag den 16 Sept. aanst., met zonsopgang, en dat het vangen van leeuwrikken en vinken met slagnetten (art. 15, lett. *k*) reeds den 1 Sept. zal worden toegelaten.

---

* Op den 24 dezer werd te Leeuwarden, de tweede algemeene vergadering gehouden van de *Vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerksnijverheid*, waarop afgevaardigden tegenwoordig waren uit de meest verwijderde oorden des lands, tot zelfs uit 's Hertogenbosch en Goes.

De waarnemende Voorzitter, de Heer O. Verhaegen, opende de vergadering met eene allezins toepasselijke rede, waarin hij hoofdzakelijk aantoonde, het nut van den arbeid — hoe er is arbeid, die waarde schept — en arbeid, die waarde vernietigt — productieve- en improductieve arbeid — hoe door productieven arbeid de maatschappij verrijkt en zij door improductieven arbeid verarmd wordt. Hij deed daarbij levendig uitkomen, dat voornamelijk de industrie, nijverheid en ambachtsstand, den rijkdom in de maatschappij scheppen; — verder hoe deze vereeniging ten doel heeft, deze waarheid meer en meer te doen erkennen en eenmaal meer erkend zijnde, de zoo verkeerd geplaatste trots verdwijnen zal, waardoor men zich schaamt, zijne zonen tot een ambacht op te leiden, enz.

Deze schoone en op onomstootelijke waarheden gegronde rede, werd algemeen toegejuicht en besloten, die in haar geheel in de handelingen der vergadering te doen opnemen.

Uit het verslag van den algemeenen secretaris, bleek het, dat de Vereeniging, hoe jong ook, zich niettemin in een toenemenden bloei mag verheugen; dat gedurende het afgeloopen vereenigingsjaar het getal afdeelingen en leden weder aanmerkelijk is toegenomen en nog verschillende nieuwe afdeelingen in de voornaamste steden des rijks zich eerlang zullen vestigen, en dat Z. M. de Koning het beschermheerschap der Vereeniging heeft aanvaard.

Onder de hoogst belangrijke zaken, waarmede de Vereeniging zich heeft bezig gehouden, mogen wij niet vergeten te melden, de bevordering tot deelneming aan de tentoonstelling te New-IJork en het oprigten van industrie-scholen, hetwelk een en ander breeder uit de te drukken handelingen zal blijken, en waarvan wij de lezing niet genoeg kunnen aanbevelen.

De aftredende hoofdbestuurders, de heeren Alsche, Maas Geesteranus en Verhaegen werden allen herkozen, en werd er bepaald, dat de volgende algemeene vergadering te Delft zal worden gehouden.

Een vriendschappelijke maaltijd vereenigde na den afloop der werkzaamheden, weder al de tegenwoordig geweest zijnde hoofdbestuurders en afgevaardigden, waaraan het aan geene gulle en welmeenende toasten ontbrak en welke maaltijd, zoo mogelijk, nog meerder strekte, om den band nog naauwer toe te halen, die mannen, uit zoo verschillende standen der maatschappij, reeds zoo naauw vereenigde, door gezamentlijke deelneming aan zulke edele werkzaamheden, waarvan algemeen belang enkel de drijfveer is.

Wij meenen dit verslag niet te mogen besluiten, zonder hulde te brengen aan mannen, die niettegenstaande hunne veelvuldige bezigheden, het nogtans niet ontzien, om zich met opoffering van zooveel tijd en moeite, ten nutte der maatschappij bezig te houden, en sluiten wij met den wensch, dat men algemeen van het belang eener zoo nuttige vereeniging doordrongen worde en daarvan door de aanvaarding van het lidmaatschap doe blijken.

Ingezonden Stukken.

Kamer van Koophandel te 's Gravenhage.

Mijnheer de Redacteur!

Het moet elken Hagenaar een levendig genoegen doen van eindelijk in de residentie tot stand te zien komen eene *Kamer van Koophandel*. Het is te hopen, dat deze instelling, eens in werking, krachtig het hare zal bijdragen tot het verlevendigen van den handel in de residentie, die thans, helaas, in zoovele opzigten kwijnende is.

Allen, die bij deze zaak belang hebben (en wie heeft het niet?) moeten alzoo wél naauwkeurig overwegen op *wien* zij, ter bekleeding van het lidmaatschap dezer Kamer van koophandel, hunne keuze zullen vestigen. Van de zamenstelling immers dezer *Kamer* zal het afhangen, of wij in de Residentie een Collegie te meer zullen bezitten, dat slechts door zijn lidmaatschap de leden van zekere Côterie streelt, of dat inderdaad *nut* en *invloed* zal oefenen.

Wie behooren dus gekozen te worden?

Mannen, niet slechts bekend met den handel van hun speciaal vak, maar ook met den algemeenen handel, zijne relatiën met het Buitenland en zijne behoeften, benevens met de middelen, die tot zijne verlevendiging, met opzigt tot de residentie in het bijzonder, kunnen en behooren te worden aangewend.

Van dit standpunt heb ik, mijnheer de Redacteur! met groote verwondering de aanbeveling gelezen in de *Nieuwsbode* niet alleen en in aan de huizen rondgebragte briefjes van den Heer B. M. Perk, bierbrouwer alhier; maar met niet minder verwondering heb ik de kuiperijen gadegeslagen, die aangewend worden, om dien heer lid te maken van die Kamer van koophandel.

Met welk regt maakt de heer Perk op zulk eene onderscheiding in de residentie aanspraak?

Vooreerst behooren de *bierbrouwerijen* hier te lande volstrekt niet tot de hoofdtakken onzer nijverheid. Nederland is, in dit opzigt, noch Belgie, noch Engeland, noch Beijeren. Maar al ware dit ook het geval, dan nog meen ik in staat te zijn de bewijzen te leveren, dat de heer Perk het eigenlijke vak, waarvoor hij zou optreden, niet zoo grondig kent als ondersteld wordt, althans als hem regt zou geven een bepaalden tak van handel of nijverheid te vertegenwoordigen.

Komt de heer Perk immer zelf aan de Beurs, om zijn hoofdartikel, de Mont, te koopen? Verstaat de heer Perk het fabriceren van het artikel, dat hem eene plaats zou geven in de Kamer van Koophandel? Met regt is dit te betwijfelen.

Verre van ons, om de verdiensten van den heer Perk te betwisten. Hij is een perfect president van een leesgezelschap; weet schaakgezelschappen op uitstekende wijs op te rigten, te vernietigen en te reorganiseren, enz., maar tot dusver heeft nog niemand iets van het bierbrouwend talent van den heer Perk vernomen.

Bij de verkiezing van de leden der kamer van koophandel zij men dus, in het belang der stad, wel indachtig *geschikte* personen te kiezen. Het geldt hier niet iemand een «pleizier» te doen of «eerzuchtigen» een baantje te geven, dat hun tot stijgbeugel kan strekken: het geldt hier de belangen van elk en van den handel in het bijzonder; en die belangen kunnen, naar mijne overtuiging, niet aan den heer Perk, wegens zijn gebrek aan handelskennis, met gerustheid worden toevertrouwd.

Men kieze goed en ferm: de eerste keus zal alles beslissen; zal beslissen of men hebbe een ligchaam, dat voor den bloei der residentie zal werken, of een collegie bestemd, om aan eenige »heertjes« aangename wijn-avondjes te bezorgen.

d. G.

's Hage 26 Augt. 53.

Utrecht, 23 Aug. 1853.

Nopens het Kamp te Zeist, vernemen wij eene bijzonderheid, die doet zien hoezeer het voor vreemdelingen vooral van belang was, dat de reglementen voor het Kamp meer algemeen bekend waren, of werden gemaakt.

Twee dames namelijk, van fatsoenlijke huize, gingen na het Kamp te hebben bezigtigd naar hunne afstapping terug; en, om hunnen weg te bekorten, namen zij dien midden door de legerplaats: daar 't echter reeds laat was kwamen zij ongelukkig op een patrouille te stooten, die hen dien nacht vrij logis heeft bezorgd, zonder op redenen van verschooning acht te geven.

Door dat de afscheiding van waar men gaan mag niet merkbaar is, of althans niet preventievelijk afgesloten is, kan zoo iets nog wel eens meer plaats hebben. In dit punt, vooral met het oog op het aantal bezoekers, wordt de *preventie* als eene wenschelijke zaak beschouwd, waarmede de slagtoffers der bloote *repressie* wel zullen instemmen.

Men heeft over deze woorden in den laatsten tijd getwist. De heer Donker Curtius verloochende zijne vroegere beginselen, en zeide niet meer te weten wat hij met die woorden bedoeld had. De heer van der Brugghen gaf eene definitie, die aan onvolledigheid mank ging.

Doch ik noodig Ministers en Tweede Kamer, voor zoo ver zij die woorden niet vatten uit, naar 't Kamp te komen. Dat zij aldaar de Kantines voor de onderscheiden Kerkgenootschappen en de legerplaats voor den Staat aannemen.

In de legerplaats nu wordt *gewaakt*, dat, wie uit de Kantines komt op haar terrein de reglementen niet overtreedt.

Dit is juist wat de vorige Ministers evenzeer met de Kerkgenootschappen wilden.

Geen aarden wal, met grachten, waar men gevaar loopt, of waardoor de vrijheid benomen wordt van te overschrijden, neen, men gaat waar men wil, doch men onthoude dat er reglementen zijn; voor wier handhaving krachtdadig gewaakt wordt.

Of zou de Minister van Hall in 't geval, waarin de dames verkeerden, eene wet willen hebben gemaakt?

Dit ware onnoozel geweest. Doch is het hier in 't geval waarin de Bisschoppen zijn, minder onnoozel? Het is het nog veel meer. Voor dames eene uitzondering maken, is niets ongehoords.

Doch wat wilt Gij met uwe wet op de kerkgenootschappen. Uit het primitieve ontwerp kwamen ten minste no bedoelingen aan 't licht, die gij evenwel later zeidet ni gehad te hebben.

Thans ondersteunt Gij zelfs alle mogelijke filtreeringen en amendementen. Is het Ministerie misschien eenparig Donker ter zijde gekomen om er *klaar water* van te willen maken?

Welaan dan, zoo dit de bedoeling is, Natie, gij behoeft niet naar de Afschaffingstent in 't Kamp te Zeist te komen. Gij wordt door de Regering en de Tweede Kamer gratis op een glas water getracteerd. Gezondheid?

NB. *De Tijd* maakte verleden maand eene rekening van eenige duizende guldens, waarop ons dat glaasje staan zou komen, zonder de gevolgen van *niet* materiële aard daarbij te rekenen.

C. N.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 27 Augustus 1853.

Nederland.	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	63½ 9/16
Dito Certificat..	3	76½
Dito dito .	4	95⅝ 11/16
O. I. Leening.	4	
Amort. Syndic.	3½	94 9/16
Hand.-Maats. .	4½	
Belgie.		
Certificaten. . .	2½	
Dº *Rothschild.*	2½	58
Frankrijk.		
Obligatien. . .	3	
Spanje.		
Nieuwe	1	28 5/16 ⅜
Dito Buitenl. .	3	
Dº Binnenl. ⁰/m.	3	43 7/16
Bew. Sp. Com.		6½ 9/16
Amort. Schuld.		5¼
Portugal.		
Londen nieuwe.	3	40⅝ ¾
Dito uitgest. .	4	17½

Rusland.	Pct.	
Hope 1798/1816	5	109½
Dito 1828/1829	5	108¾
Cert.1831/1838	5	
Dito Dito	4½	
Dito *Hope* . . .	4	
Dito *Stieglitz.* .	4	92¼
Dito dito 5e Ser.	4	
Inschr. [illegible] .	6	
Certific. dito..	6	
Polen.		
Obligatien . . .	4	
Oostenrijk.		
Metalliek . . .	5	82¾ 13/16
Dito bet. Amst.	5	95¼
Dito letter B. .	5	95¼
Dito 1847 . . .	2½	42 13/16 ⅞
Dito 1851/1852	2½	42 13/16 ⅞

Mexic., te Londen, 3 pct. 26. Dito Onb. 25¾. Gren. te Lond., Uitg. 9⅞.

Bij tragen handel en flaauwe stemming was onze fondsenmarkt heden wederom hoogst onbeduidend.

FRANKFORT. Vrijdag, 26 Aug. Metal. 5 pct. 86⅝; Bank-actiën 1540; W. Loten fl. 250, 127½, 3 pct. Spanje 43½; 1 pct. dito 23½; Texas-aand. 9⅜.

De prijsveranderingen waren weder onbeduidend.

LONDEN, Vrijdag 26 Augustus. Consols op tijd 98⅛; Mex. N. 3 pct. 26¾; Peru 85; Spanje 1 pct. 23¼; Certific. 6⅜; Eeuador 5; Port. 4 pct. 45¼.

PARIJS, Vrijdag 26 Augustus. Fr. 4½ pct. op tijd 105.25; dito 3 pct. op t. 80.25; Sp. Binn. 3 pct. 42¾; dito 1 pct. 23; Rusland 4½ pct. 100; N. Metal. 5 pct. 97½; O. Metall. 5 pct. 88⅝.

WEENEN, Vrijdag 26 Augustus. Metall. N. 5 pct. 94½; Dito Ltt. B. 108½; Lomb. Ven. 98¾; Bankactien 1396; Zilver 8⅜; Londen 10.36; Parijs 127⅞.

MADRID, Dingsdag 23 Augustus. Spanje binn. 3 pct. 44¼; dito nieuwe 1 pct. 23⅝; Certific. 3½.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage.